DATOS IDENTIFICATIVOS				
Didáctica da expresión plástica e visual				
Materia	Didáctica da expresión plástica e visual			
Código	V51G110V01502			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Formación de Profesorado de E.X.B. (Vigo)			
Coordinador/a	Santos Hermo, Alberto			
Profesorado	Santos Hermo, Alberto			
Correo-e	alberto.santoshermo@ceu.es			
Web				
Descrición xeral	A finalidade primeira da didáctica da expresión plástica e visual é proporcionar ao alumnado unha formación artística e didáctica de calidade. Tanto no que se refiere á capacidade de formalizar e interpretar producións de arte nos seus diversos ámbitos e territorios, (como concepto ampliado), como no que se refire á capacidade de reelaborar os mencionados contidos para facilitar a formación dos/as nenos/as (de 3 a 6 anos). A tarefa e construír un substrato de coñecemento teórico necesario, combinado cunha serie de destrezas e habilidades formais que armen ao alumnado dunha capacidade crítica e creativa que lle permita desenvolver ferramentas de aprendizaxe, valoración e coñecemento coas que traballar no campo da educación infantil. Traballaremos no taller con rutinas procedimentais e elaboracións técnicas simultáneamente ao estudo de contidos xerais da historia da arte. Estas tarefas convivirán coa análise e o traballo dentro dos novos espazos da arte e as novas ferramentas visuais, audiovisuais e tecnolóxicas nas que abordaremos posibilidades de traballo máis vinculadas ás linguaxes actuais próximas e intuitivas para os rapaces cos que os nosos alumnos terán que traballar. As rutinas habituais do noso traballo durante o curso académico alternarán a producción práctica coa reflexión teórica, o traballo de campo e as propostas de ferramentas didácticas específicas. formación artística y didáctica de calidad. Tanto en lo que se refiere a la capacidad de formalizar e interpretar producciones de arte en sus diversos ámbitos y territorios, (como concepto ampliado), como en lo que se refiere a la capacidad de reelaborar los mencionados contenidos para facilitar la formación de los/las niños/las (de 3 a 6 años). La tarea es construir un sustrato de conocimiento teórico necesario, combinado con una serie de destrezas y habilidades formales que armen al alumnado de una capacidad crítica y creativa que le permita desarrollar herramientas de aprendizaje, valoración y conocimiento con las que trabajar en el campo de la educación infantil. Trabajaremos en el taller con rutinas procedimentales y elaboraciones técnicas simultáneamente al estudio de contenidos generales de la historia del arte. Estas tareas convivirán con el análisis y el trabajo dentro de los nuevos espacios del arte y las nuevas herramientas visuales, audiovisuales y tecnológicas en las que abordaremos posibilidades de trabajo más vinculadas a los lenguajes actuales próximos e intuitivos para los/as niños/as con los que nuestro alumnado tendrá que trabajar. Las rutinas habituales de trabajo durante el curso académico alternarán la producción práctica con la reflexión teórica, el trabajo de campo y las propuestas de herramientas didácticas específicas.				

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.

A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil.
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva.
B7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia.
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes.
C1	Comprender os procesos educativos e de aprendizaxe no periodo 0-6, no contexto familiar, social e escolar.
C2	Coñecer os desenvolvementos da psicología evolutiva da infancia nos periodos 0-3 e 3-6.
C4	Recoñecer a identidade da etapa e as súas características cognitivas, psicomotoras, comunicativas, sociais, afectivas.
C5	Saber promover a adquisición de hábitos en torno á autonomía, a liberdade, a curiosidade, a observación, a experimentación, a imitación, a aceptación de normas e de límites, o xogo simbólico e heurístico
C7	Identificar dificultades de aprendizaxe, disfunciones cognitivas e as relacionadas coa atención.
C9	Adquirir recursos para favorecer a integración educativa de estudantes con dificultades.
C12	Promover e colaborar en accións dentro e fóra da escola, organizadas por familias, concellos e outras institucións con incidencia na formación cidadá.
C23	Comprender que a observación sistemática é un instrumento básico para poder reflexionar sobre a práctica e a realidade, así como contribuír á innovación e a mellóraa en educación infantil.
C25	Abordar análise de campo mediante metodoloxía observacional utilizando tecnoloxías da información, documentación e audiovisuales.
C29	Valorar a importancia do traballo en equipo
C34	Coñecer estratexias didácticas para desenvolver representacións numéricas e nocións espaciais, geométricas e de desenvolvemento lóxico.
C41	Fomentar experiencias de iniciación ás tecnoloxías da información e a comunicación.
C53	Coñecer os fundamentos musicais, plásticos e de expresión corporal do currículo desta etapa así como as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes correspondentes.
C55	Saber utilizar o xogo como recurso didáctico, así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos.
C56	Elaborar propostas didácticas que fomenten a percepción e expresión musicais, as habilidades motrices, o debuxo e a creatividade.
C57	Analizar as linguaxes audiovisuales e as súas implicaciones educativas.
C58	Promover a sensibilidade relativa á expresión plástica e á creación artística.
C59	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma.
C60	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula, así como dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e a convivencia.
C61	Controlar e facer o seguimiento do proceso educativo e, en particular, de ensino e aprendizaxe mediante o dominio de técnicas e estratexias necesarias.
C62	Relacionar teoría e práctica coa realidade do aula e do centro.
C63	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica.
C65	Regular os procesos de interacción e comunicación en grupos de estudantes de 0-3 anos e de 3-6 anos.
C66	Coñecer formas de colaboración cos distintos sectores da comunidade educativa e da contorna social.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D5	Coñecemento de informática
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes
D20	Iniciativa e espírito emprendedor
D21	Motivación pola calidade

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Coñecer as características psicoevolutivas e formais da linguaxe plástica infantil así como os aspectos fundamentais da súa sintaxe e semántica. Saber concretar e transmitir todas as características da linguaxe plástica e estimular a aprendizaxe mediante metodoloxías didácticas adecuadas.	A2 A4 A5	B1 B11	C1 C2 C4 C7 C9 C58 C59 C61 C62	D5 D8 D13 D15 D16 D21
Ser capaces de identificar recursos e metodoloxías propios das artes plásticas. Saber recoñecer os distintos métodos e medios adecuados a cada técnica para unha expresión plástica favorable así como utilizar os distintos recursos procedimentais e conceptuais idóneos para a execución da obra na súa dimensión compositiva e estética.	A2		C5 C9 C34 C53 C55 C56 C57 C58 C63	D1 D2 D5 D7 D8 D9 D11 D13 D17 D21
Poder valorar os fundamentos e ámbitos de actuación das distintas formas de expresión artística, así como o patrimonio artístico.	A3	B2	C41 C53 C56 C58	D8 D12 D13 D15 D16 D19 D21
Facilitar a representación e a expresión a través das linguaxes plásticas, visuais e audiovisuais profundando nos novos medios e estratexias plásticas para transmitir os coñecementos e proporcionar espazos e modos expresivos que sirvan ao alumno como ferramenta de linguaxe e espazo de construción plástica.	A3 A4	B2	C34 C41 C53 C55 C56 C57 C58 C62	D1 D2 D7 D8 D9 D13 D17
Ser capaces de mellorar a capacidade de comprender, ler, visionar, crear e producir dentro das linguaxes artístico visuais e plásticos promovendo metodoloxías para facer que a apreciación estética sexa mais alcanzable para o alumnado.	A4	B11	C5 C7 C9 C23 C25 C29 C41 C53 C55 C56 C57 C58 C61	D1 D2 D5 D7 D8 D12 D13 D16 D17 D21
Ser capaz de producir imaxes e propostas obxectivas en dúas ou tres dimensións ben estruturadas conceptualmente acoutadas con calidade compositiva e detalladas sobre temas e proxectos no ámbito dos coñecementos típicos e característicos da área artística visual.	A2 A3		C5 C53 C55 C56 C58 C63	D1 D5 D7 D8 D13 D17 D19 D20 D21
Coñecer e avaliar o currículo escolar da didáctica da expresión artística	A5	B1 B7	C1 C2 C4 C7	D1 D2 D8 D9 D11 D13

Adquirir e consolidar hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma creativo e cooperativo e promovelos nos estudantes desde a participación e o esforzo individual.	A3 A5	B11	C5 C7 C9 C12 C29 C60 C61 C65 C66	D1 D9 D11 D15 D19
Ter dominio e comprender adecuadamente toda a densidade e complexidade das imaxes e producións visuais: as obras de arte, os símbolos e sinais visuais, a publicidade e os medios de comunicación de masa. Os obxectos, as pezas, construcións e edificios que constitúen a cultura material e conceptual antiga e contemporánea.	A2 A3		C5 C23 C58	D1 D13 D19

Contidos

Tema	
Desenvolvemento curricular e artes plásticas na educación infantil	Estructura curricular das Artes Plásticas e Visuais en Educación Infantil Modelos de ensino das artes plásticas Perspectiva histórica da expresión plástica na educación infantil
O concepto ampliado de arte coma base da educación plástica, visual e audiovisual	O novo papel do espectador e a arte actual. Novos espacios para a pedagoxía da arte. Arte e cotidianeidade: mecanismos de creación contemporánea.
A linguaxe plástica infantil: desenvolvemento perceptivo e características psicoevolutivas	Características e evolución da linguaxe plástica infantil
Elementos básicos da linguaxe plástica I / II	Linguaxe e comunicación audiovisual Lectura de imaxes: teoría da Gestalt e graos de iconicidade Elementos básicos da linguaxe plástica visual Técnicas e materiais da expresión plástica
O concepto de creatividade	A creatividade: definición e mitos. Pensamento converxente e diverxente. Teoría das intelixencias múltiples de Gardner. Estratexias para desenvolver a creatividade.
Linguaxes artísticas e metodoloxías docentes na educación artística.	Plantexamento e organización conceptual de contidos. Elaboración de propostas puntuais e resolución de exercicios. Procesos de debuxo e elaboración grafomotriz. Presentación e avaliación de proxectos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	20	16	36
Traballo tutelado	24	40	64
Resolución de problemas de forma autónoma	10	40	50

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor/a de os contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio que o/a estudante ten que desenvolver.
Traballo tutelado	Planificación e elaboración de materiais e recursos didácticos específicos (plástica) para a Educación Infantil.
Resolución de problemas de forma autónoma	O/a estudante buscará solución, de xeito autónomo, a aquelas cuestións plantexadas polo profesor nas clases

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Nas sesións prácticas observarase a evolución do traballo tutelado, resolvendo aquelas cuestións que se lle poidan expor ao alumnado. Ademais, resolveranse as dúbidas en horas de titoría baixo a modalidade de concertación previa, a través do e-mail e por medio dos foros da plataforma online.
Resolución de problemas de forma autónoma	levará a cabo un seguimento do alumnado, e resolveranse particularmente as dúbidas nas sesións prácticas ou en horario de titoría baixo a modalidade de concertación previa.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas, que serán avaliadas mediante unha proba escrita.	40	A2 A3 A4 B1 B2 B11 C53 C56 C57 C58 D1 D2 D12 D13 D17 D19 D21
Traballo tutelado	Elaboración de tres traballos con sentido didáctico baseados no ámbito das Artes Plásticas, preferentemente de modo grupal.	40	A2 A3 A4 B1 B2 C4 C53 C56 C57 C58 C65 D1 D2 D7 D8 D9 D11 D13 D17 D19 D20 D21
Resolución de problemas de forma autónoma	O alumno debe desenvolver tarefas procedimentais nun tempo/condiciones establecidos polo profesor, así coma aportar información e opinións sobre os temas propostos nas clases	20	A2 A3 B7 B11 C41 C56 C57 C58 D1 D2 D5 D7 D8 D11 D12 D13 D15 D16 D17 D19 D20 D21

Outros comentarios sobre a Avaliación

O sistema de avaliación pretende facer ao alumnado partícipe do seu proceso de aprendizaxe. En liñas xerais procurarase unha AVALIACIÓN CONTINUA na que teranse en conta tanto os coñecementos previos do alumnado coma a súa participación activa e responsable no proceso de aprendizaxe e no seu resultado final.

A calificación final do sistema de avaliación continua será o resultado da suma das distintas notas obtidas das actividades realizadas, segundo as porcentaxes asignadas, tal e coma queda estipulado no cadro superior. Para aprobar a materia hai que superar os traballos e o exame. Mentres non se aprobe o exame cunha nota mínima de 5 non se sumarán as notas dos traballos tutelados e do traballo en clase. Aqueles alumnos que non aproben a materia na primeira convocatoria se lles manterá a nota daqueles traballos/actividades superados na convocatoria anterior e terán que realizar novamente o exame e os traballos/actividades non superados na segunda convocatoria.

AVALIACIÓN GLOBAL: Aquel alumnado que non asista ás clases ou se ausente máis dun 20% do cómputo total das aulas impartidas (6 días, 12 horas) deberá acollerse ó sistema de avaliación global que se desenvolverá segundo o establecido nos artigos 19 e 21 do Regulamento sobre Avaliación, a Calificación e a Calidade da Docencia e do Proceso de Ensinanza do Estudantado, aprobado polo Claustro da UVigo, o 18 de abril de 2023.

Todo traballo copiado, plaxiado ou realizado pola IA será cualificado cun 0.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bellocq, G., **Tocar el arte: educación plástica en infantil, primaria y ...**, Kaleida Forma, 2014

Blanco, V., Cidrás, S., **Educar a través da arte**, Kalandraka, 2019

Carrascal, S., **Didáctica de la Expresión Plástica y Visual en Educación Infantil**, Universitas, 2016

Fontal, O., Gómez, C. y Pérez, S.,, **Didáctica de las artes visuales en la infancia**, Paraninfo, 2015

Gilabert, L.M., **La educación artística y la expresión plástica infantil: Qué y cómo enseñar**, Dykinson, 2016

Hargreaves, D., **Infancia y educación artística**, Morata, 2020

Kandinsky, V., **Punto y línea sobre el plano**, Paidós, 1996
Kellogg, R., **Análisis de la expresión plástica del preescolar.**, Cincel, 1.989
Lowenfeld V., Brittain L., **Desarrollo de la capacidad creadora**, Kapelusz, 1.980
Quiroga, M.P., **Etapas gráficas de desarrollo del dibujo infantil, entre el constructivismo y el ambientalismo**, Papeles Salmantinos de Educación, 2007

Bibliografía Complementaria

Caja, J. (coord.), **La educación visual y plástica hoy**, Graó, 2001
Gallardo, J.A., Trianes, M.V., **Psicología de la educación y del desarrollo en contextos escolares**, Pirámide, 2008
Gardner, H., **Inteligencias múltiples: La teoría en la práctica**, Paidós, 2013
Gayford, M., Hockney, D., **Historia de las imágenes para niños**, Blume, 2021
Marín, R. (coord.), **Didáctica de la educación artística**, Pearson, 2.003
Piaget, J., **Psicología del niño.**, Morata, 2008
Quiroga, M.P., **Estructura y temática en el dibujo infantil, aportaciones fundamentales.**, Papeles Salmantinos de Educación, 2007
Read, H., **Educación por el arte.**, Paidós, 1.982
Reynolds, P.H., **El punto**, Serrés, 2015
Sánchez, M.I., **Jean-Michel Basquiat**, Alba, 2021

Recomendacións